

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü ile iç hatlar, dış hatlar ve fabrikalar ve havuzlar teşkilâtı hakkında 1/601 numaralı kanun lâiyhası ve İktisat ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/903

3 - IV - 1933

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü ile iç hatlar, dış hatlar ve fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında İktisat ve Maliye vekilliklerince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 30-III-1933 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur efendim.

Başvekil
İsmet

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü ile iç hatlar, dış hatlar ve fabrika - havuzlar teşkilâtı hakkında kanun lâiyhası esbabı mucibe mazbatası

Deniz ticaretimizin en mühim unsurlarından biri olan Seyrisefain idaresi deniz kapitülasyonlarından kurtulduktan sonra bir kısım gemilerini yinileyerek daha ziyade ticarî gayelerle çalışmaya başlamış ise de, dahilî nakliyatımızda icrayı faaliyet eden millî gemiler tonajının teza-yüdü hasebile her hatta hususî efrada ait olan posta gemileri ile icrayı rekabet etmek zaruretine düşmüştür. Bu zaruret neticesi olarak her hat nakliyatında navullar tenzil edilmiş, zarar veren hatlar terk edilmiş ve rekabetin şiddeti hasebile bir taraftan millî gemilerden bir kısmı çalışamaz bir hale gelerek bağlanırken, diğer taraftan da Seyrisefain idaresi malî vaziyet itibarile müşkül bir hale girmiştir. Seyrisefainin bu müşkül vaziyete girmesinin sebeplerinden biri, efrada ait gemilerle yaptığı rekabet ise de diğer bir sebebi de Cümhuriyet idaresine eski ve gayrikabili istimal vesaiti müteharrike ile giren idarenin yeniden almak mecburiyetinde veya yeni baştan esaslı bir surette tamir etmek zaruretinde kaldığı gemilerin idareye yüklettiği külfetlerden ve bundan başka bilhassa mülhak bütçe ile idare edilir bir Devlet teşkilâtı olması dolayısıyla Devlet usul ve kavaidi maliyesine riayet mecburiyetinde kalmasından mütevellittir. Bilhassa bu son sebep bu idareye gerek alacağı malzemede ve gerekse serbestçe yapacağı seyrisefer işinde bir çok mevani ika etmiş ve bundan dolayı masrafları ölçüsüz bir surette artan « Seyrisefain idaresi » en lüzumlu tamirleri için muhtaç olduğu parayı bulamaz bir hale gelmiştir.

Seyrisefain idaresinin bu halile devamı bütçeye ağır bir yük tahmil etmekte ve daima zararlı çalışması hasebile binnetice bu idarenin her gün biraz daha inkişaf edeceği yerde vehnü indirasa mahkûm bir hale gelmesini mucip olmaktadır. Bu ise; gerek müdafaai memleket noktai nazardan katî ihtiyacımız olan Devlet ticaret filomuzun bakımsız ve âciz bir hale düşmesini ve hem de her türlü halelden vikaye etmek istediğimiz sahillerimiz nakliyatı gibi bir amme hizmetinin gün geçtikçe iyi ifa edilemez bir hale gelmesini intaç edecektir.

Binaenaleyh bu tehlikelerden kurtulmak ve Seyrisefaini bu günün emrettiği iktisadî ihtiyaçlara uygun bir şekilde idare etmek lüzumu bütün kuvvetile kendisini hissettirmiştir. Ve işte bu kati lüzum, bu kanunun doğmasına sebep olmuştur.

Teklif ettiğimiz bu kanunla istihdaf ettiğimiz en mühim gaye, milli servetimiz olan bir idarenin ticaret prensiplerile ve ticarî hesaplarla her türlü zararlardan kurtulabilecek bir şekilde devamı faaliyetini temin etmektir. Bunun içinde, bulunan çare bu idareyi Devlet maliyesinin sıkı usul ve kayitlerinden kurtararak onu blânçosu ile baş başa bırakmaktır.

Bundan sonra kendine mümasil bazı Devlet müesseseleri gibi idare olunacak olan Seyrisefain idaresinin muhtelif teşkilâtı kâr ve zararını daima göz önünde tutarak ticarî maksatlarla çalışmaya mecbur olacak ve bu yüzden Devlet bütçesine zaman zaman vaki olacak olan müracaatların önüne geçebileceği gibi işbu teşkilâtın gerek Millî Müdafaa ve gerekse amme menfaatine daha muvafık bir şekilde inkişafı temin edilecektir. Seyrisefain müessesesini bu şekilde idare etmek isterken onun bir birinden farklı olan vazifelerini de ayırmak zarureti hâsıl olmuştur.

Her birinin muntazam ve kârlı olarak işlemesi ayrı ayrı dikkat ve itina sarfını icap ettiren işlerin Seyrisefain namı altında bir idarede tevhide bu işlerin getirdiği hasılatın birbirine karışarak ziyarını mucip olmaktadır. Bu ziyarın en elîm neticesi, kârlı işlere tahsis olunan sermayenin bakımsızlığını intaç etmiş ve bu yüzden meselâ iç hat nakliyatı hâlâ geçen asırdan kalma padil gemilerle temin edilegemekte bulunmuştur. Binaenaleyh her işin getirdiği kâr o işe tahsis olunan vesaitin yenilenmesine ve inkişafına hasretmek zarurî görülmüştür.

Seyrisefainin bir müdüriyeti umumiye halinden çıkarılarak hükmî şahsiyeti haiz üç müdüriyete inkişaf ve kılavuz ve romorkörcülük ile Devlet reisine ait yatlar işinin doğrudan doğruya İktisat vekâleti idaresine alınması ve diğer bazı kanunlarla postacılık inhisarı ihdas edilmesi merkezde bu işlerin bağlanacağı kuvvetli bir deniz ticareti umum müdürlüğü ihdasına da sebep olmuştur.

Filhakika 2 000 mil uzunluğunda sahillere malik olan memleketimizde deniz ticareti işlerinin her gün biraz daha inkişaf etmesi bu umurun ticaret umum müdürlüğüne merbut bir ticareti bahriye şubesi tarafından idaresi imkânlarını selbetmekte idi. Eski devirlerde yalnız limanlar umuru bahriye nezaretinin müdüriyeti umumiye mahiyetinde olan bir dairesi tarafından idare edilmekte iken ve muasır memleketlerin deniz ticareti işleri büyük meclisler, nezaretler ve müdüriyeti umumiyeler tarafından ifa edilirken memleketimizde iç hatlar, dış hatlar, fabrika, havuzlar, kılavuzluk işleri Tahlisiye umum müdürlüğü, balıkçılık enstitüsü, Yüksek deniz ticareti mektebi gibi her birinin icap ettirdiği mesai merkezde başlı başına bir şubeyi işgal edecek derecede kesif olan devair işlerinin ve bunlardan maada şilepçilik umuru, Türk bayrağı altına girecek vapurların tetkiki evsafı, limanlar umuru, hava nakliyatı işleri, tarifeler, navul işleri, imtihan muamelâtı, fenni tedrisat işleri, Devlet inhisarına alınan tahlisiye umuru gibi bir çok muamelâtın bir şube marifetile idaresine imkân mevcut değildir. Binaenaleyh memleketimizde de ticareti bahriyeye verilen kıymet ve ehemmiyet ile mütenasip olarak her gün tevessü ve şumul peyda eden bu işlerin bir umum müdürlük tarafından idaresine lüzumu kati hissedilmiş ve lâyihaî kanuniyeye bu bapta ahkâm vaz edilmiştir.

Yukarıdan beri izah edilen esbap ilcaatı ile hazırlanan merbut kanun lâyihasının birinci maddesi muhtelif kavanin ve mevzuat ile idare ve murakabesi İktisat vekâletine verilen deniz, liman, sahil ve hava müessesat ve işlerinin mercii olmak üzere merkezde bir deniz ve hava umum müdürlüğünün teşkilinden ve ikinci maddesi de bu teşkilâtın kadrosundan bahsetmektedir.

Lâyihanın üçüncü maddesi: Bu günkü seyrisefain idaresi altındaki vezaifi dörde inkısam ettirmekte ve iç hat seferlerini yapacak olan vapurlarla dış hat seferlerini yapacak olan vapurların ve ayrı bir iş olan fabrika - havuzların teşkilâtını ayırmakta ve Devlet reisine ait olan yatlarla kılavuzluk ve romorkörcülük inhisarını doğrudan doğruya Devlet eline intikal ettirmektedir.

Bir iken, dörde çıkarılan teşkilâtın tasarruf kaidelerile gayri kabili telif olduğu iddia edilemez. Bu gün dahi muayyen kadroları olan bu muhtelif işleri ayrı ayrı tedvir için, deniz vasıtalarına ayrıca memur ve müstahdem almağa lüzum kalmıyacağı gibi ayrı ayrı bürolarda çalışacak

elemanlar da, zaten bütün bu işleri tedvir için bu gün bir büroda kesafetle çalışan memurun arasından tefriki mümkün olacaktır. Hariçten alınmasına katî lüzum olacak olan ve bu günkü teşkilâtın belki % 5 ini tecavüz etmeyecek bulunandırılanların ise, mucip olacağı masarifin işlerin teşkilâtlandırılmasından tevellüt edecek büyük faideler karşısında lâşey mesabesinde kalacağı muhakkaktır.

Lâyiha'nın dördüncü maddesi, Seyrisefaine ait olan mebani, depo, alâti müteharrike, fabrika, eşya ve sairenin taksiminden bahsetmektedir. Bu suretle her teşkilâta lüzum olan eşya ve saire tefrik edilerek teşkilâta maledilecektir.

Beşinci madde balâda arzolunan sebepler dolayısıyla üçüncü maddedeki teşekküllerin ticaret usullerile çalışmalarını temin için vazolunmuştur.

Altıncı madde, teşekküllerin bütçe ve bütçeye müteallik muamelâtı sairelerinin ne yolda ve hangi müesseseler tarafından tanzim ve tasdik edileceğini bildirmektedir. Bu suretle mümâsil müesseselerden alınmış örnekler kabul edilmiştir.

Yedinci madde, teşekküllerin idaresi ve memurin ve müstahdemini hakkında ahkâm vazetmekte sekizinci madde ile işe yaramaz anasırın tasfiyesi temin olunmaktadır.

Lâyiha'nın dokuzuncu ve onuncu maddeleri yeni teşekküller memurlarının ve emvalinin hukukî vaziyet ve mahiyetlerini tesbit etmektedir.

Lâyiha'nın on birinci maddesi: Seyrisefain idaresi borçlarının sureti tediyesi hakkındaki hükümleri ihtiva eylemektedir. Bu borçların Devlet bütçesile temin edilmesinden ve Devlet için de bir uzuv olan Seyrisefain idaresi borçlarının Devlet tarafından ödenmesinden tabii bir şey yoktur. Bu borçlara mukabil yeni teşekküllerin her sene getireceği temettüat karşılık gösterilmiştir.

On ikinci madde ile teşekküller için ihtiyacı kati olan mütedavil sermayeyi bulmak gayesi takip edilmiştir.

On üçüncü madde ile teşekküller muamelâtının tedviri suretlerinin tanzimi temin edilmiş ve 14 üncü madde ile de teşekküllerin taahhüdatı hakkında kayıtlar konmuştur. On beşinci madde ile Devlet reisine ait yatların masarifi kılavuzluk hasılatına karşılık olarak muvazenei umumiyeye alınmıştır.

On altıncı madde: Teşekküller vazaif ve umurunun Devletçe kontrolunu temin etmek gayesile komiserler ve murakipler tayin etmekte ve mütebaki maddelerle de mutat hükümler vazolunmaktadır efendim.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar No. 31
Esas No. 1/601

24 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü ile iç hatlar, dış hatlar ve fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında İktisat ve Maliye vekillerince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinden gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle İktisat vekili Celâl ve müşteşarı Hüsnü Beylerin iştiraklerine tetkik ve müzakere olundu.

Lâyiha başlıca iki kısmı ihtiva etmektedir. Bunlardan biri doğrudan doğruya İktisat vekâleti merkez teşkilât ve kadrosuna dahil bir umumî müdürlük teşkilini, diğeri ilga edilecek olan Seyrisefain umum müdürlüğünden ayrılacak muhtelif teşekküllere ait hükümler olup encümenimiz bu iki kısmı yekdiğerinden ayrı iki kanun mevzuu telâkki etmiş ve lâyihayı bu esasa nazaran ikiye ayırmağı muvafık görmüştür.

Tanzim ve takdim ettiğimiz bu lâyiha Seyrisefainden ayrılacak muhtelif teşekkülleri alâkadar eden hükümlere ait olup kısmen Hükümetten gelen lâyihadan alınmış kısmen de bilhassa tekaütlük hakkında vaz edilen maddelerde olduğu gibi Maliye vekili Beyin muvafakatı alınarak aşağıda maddeleri arasında izah edileceği veçhile doğrudan doğruya encümenimiz tarafından lâyihaya ilâve edilmiştir.

Birinci madde — Hükümet lâyihasının 3 üncü ve 17 nci maddeleri olup bunlardan Seyrisefainin ilgasına ait olan 17 nci madde hükmü tanzim ettiğimiz birinci maddenin ilk fıkrasına alınmış ve 3 üncü madde ise hükümleri aynen muhafaza edilmek suretile yapılan küçük bazı tanzihat ile ikinci fıkra olmuştur.

İkinci madde — Lâyihanın 4 üncü ve 15 inci maddeleri birleştirilmek suretile tanzim edilmiştir. Bunlardan yalnız 15 inci maddenin son fıkrasında Devlet reisine ait vesaitin masarifine ait hüküm 11 inci maddede yazılı kılavuzluk ve romorkörcülüğe ait işletme masarifi hükümleriyle birleştirilmiştir.

Üçüncü madde — Lâğvedilecek olan Seyrisefain umum müdürlüğünden ikinci madde mucibince tefrik ve yeni teşekküllere devri kabul edilen menkul ve gayrimenkul mevcutlara kıymet takdiri ve bu muamelenin 6 ay zarfında yapılması mecburiyetine ait hükümleri ihtiva etmekte olup encümenimiz tarafından ticarî şekilde idare edilecek olan yeni teşekküllerin blânço verebilmelerini teminen lâyihaya ilâvesi zarurî ve muvafık görülmüştür.

Dördüncü madde — Lâyihanın 5 inci, 13 üncü maddeleriyle 14 üncü maddenin son fıkrası hükümlerinin birleştirilmesi suretile tanzim edilmiştir.

Beşinci madde — Lâyihanın 7 nci maddesi olup encümenimizce esasları muhafaza edilerek hükümleri tanzih edilmek suretile yeniden yazılmış yalnız yapılacak kadroların nasıl tanzim edileceğine ait hüküm noksan görüldüğünden bu kadroların İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilmesi esası münasip görülerek maddeye ilâve edilmiştir.

Altıncı madde — Lâyihanın 9 uncu maddesi olup yukarıda kabul edilen hükümlere nazaran bu idarelerin ticarî mahiyette çalışacaklarına nazaran yalnız halk ile değil kendi idareleriyle olan muamele ve münasebetlerinde dahi hususî müessese memur ve müstahdemleri gibi muameleye tâbi olmaları zarurî görülmüş ve madde hükümleri bu esasa göre tadil ve tanzih edilmiştir.

Yedinci madde — Lâyihanın 10 uncu maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Sekizinci madde — Lâyihanın altıncı maddesi olup ufak bazı tanzih ve tadil ile aynen kabul edilmiştir.

Dokuzuncu madde — Yukarıki madde mucibince tanzim ve Umumî heyete tevdi kabul edilen blânçoların hazırlanma ve tevdi zamanlarına ait lâyihada bir hüküm görülemediğinden encümenimiz noksan gördüğü bu cihetlerin kanunda açık yazılmasını zarurî ve faydeli görmüş ve bu maksatla maddeyi yeniden hazırlamıştır.

Onuncu madde — Lâyihanın on altıncı maddesi olup hükümleri muhafaza edilmek suretile tanzih edilerek yazılmıştır.

On birinci madde — 3 üncü maddenin son fıkrasıyla 15 inci madde hükümleri birleştirilerek tanzim edilmiştir. Yalnız kılavuzluk ve romorkörcülük işleriyle Devlet reisine ait vesaitin icabı hale göre ayrı ayrı idareler tarzında işletilmeleri kabul edilmekle beraber bu teşekküllerin icap ettireceği teşkilât masraflarının tasarrufu nokta-i nazardan bunlardan her hangi birinin veya ikisinin bütçedeki idare tahsisatları toptan verilmek şartile mevcut teşekküllerden birine raptedilebilmesi hususunda Hükümete salâhiyet verilmesini encümenimiz muvafık bulmuş ve bu maksadı teminen son fıkrayı maddeye ilâve etmiştir.

On ikinci madde — Lâyihanın on birinci maddesinin ikinci fıkrası olup encümenimizce hüküm itibarile ayrı bir madde olarak yazılması muvafık görülmüştür.

On üçüncü madde — Lâyihanın on ikinci maddesi olup hükümleri aynen kabul edilmiş ancak yazılış tarzı değiştirilmiştir.

On dördüncü madde — Lâyihanın 11 inci maddesinin birinci fıkrası olup ilga edilen seyrisefainin yeni teşekküllere devrine kadar tahakkuk edecek olan borçlarının Maliye vekâleti tarafın-

dan zaman ve sureti tediyesine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

Lâyihada bu borçların 1937 senesi nihayetine kadar ödenmesi teklif edilmekte ise de encümenimiz on beşinci maddede görüleceği üzere Seyrisefain umum müdürlüğünün eski tekaüt, yetim ve dullarile bu kanunla tekaüt muamelesine tâbi tutulacak olanların üç senelik maaşları tutarının Maliye vekâleti tarafından yeni teşekküllere bir yardım olarak verilmesi esasını kabul ettiğinden Hazineye tahmil edilen bu yeni külfetin inzimamile tediyeye edilecek paranın artması dolayısıyla Maliyenin ödeyeceği bu maddede yazılı borçlar ile tekaüt yardımlarının tediyelerini kolaylaştırmak kastile encümenimiz tediyeye müddetini bir sene daha uzatmayı Maliye vekili Beyin de muvafakatile münasip görmüştür.

On beşinci madde — Lâyihanın 8 ve 9 uncu maddeleri olup encümenimiz teklif edilen hükümleri noksan bulmuş ve Yüksek Reisliğe takdim edilerek encümenimize havale buyurulan müteaddit arzuhalleri de nazarı itibara alarak aşağıda izah edildiği veçhile bu mdde ile yeni bazı hükümler koymağa lüzum görmüştür.

Halli icap eden tekaüt ve tasfiye vaziyetleri encümenimizce aşağıda yazılı şekilde ve her birine ait hükümler Maliye vekili beyin de muvafakati alınarak maddeye ilâve edilmiştir:

Madde 1 — Bu gün Seyrisefain umum müdürlüğünden maaş almakta olan mütekaüt, yetim ve dullar ile bu idarenin ilgası dolayısıyla açıkta kalacak olan memurlardan tasfiye ve tekaüde tâbi tutulacakların maaşlarını hangi teşekküllerden alacakları,

Madde 2 — Bunlardan yeni tekaüt edilecekler ile tasfiyeye tâbi tutulacakların hangi esasa göre maaş ve tazminat alacakları.

Encümenince ayrı ayrı görüşülmüş ve günlerce devam eden uzun müzakere ve tetkikten sonra maddede yazılı hükümlerin vazı işin icaplarına ve adalete muvafık görülmüştür. Bunlardan eski mütekaüt yetim ve dulların maaşlarına askerî ve mülkî tekaüt kanununun kabul ettiği esaslara tevfi kan % 10 zammı encümenimiz muvafık bulduğu gibi teşekküller haricinde kalıpta tasfiyeye tâbi tutulacak olan yirmi seneden az hizmeti bulunan memurlar hakkında lâyihada verilmesi teklif edilen tazminat miktarını kâfi görmüştür. Yirmi ilâ yirmi beş sene arasında hizmeti olanların seyrisefain tekaüt nizamnamesi mucibince fevkalâde tahsisatlarla beraber alacakları maaşa % 20 ve yirmi beş sene ve daha fazla hizmeti olanların tahsisatlarla beraber tekaüt maaşlarına ise % 40 zam yapmayı muvafık bulmuştur. Encümenimiz bu nisbetleri yaparken Seyrisefain tekaüt nizamnamesile bunlar hakkında tatbiki Hükümetçe teklif edilen askerî ve mülkî tekaüt kanunları arasında hâsıl olacak farkları muhtelif dereceler üzerinden hesap ederek her iki şekli kıyas etmiş ve uzun tetkikten geçirerek bilhassa bu memurların da mağdur edilmemesi esasını muhafazaya çalışmıştır.

Yeni teşekküllere girecek memurların istikbaldeki tekaütlük vaziyetlerine gelince encümenimiz bunun için Hükümetin bir sene zarfında esaslı tetkikat yaparak alâkadarların yukarıki esaslar dahilinde tesbit edilen müktesep haklarını da nazarı dikkate almak suretile yeni bir tekaüt kanunu hazırlayıp Meclise sevketmesini daha muvafık bulmuştur. Ve açıkta kalan memurlara temin edilen tekaüt maaşı ve tazminat miktarlarını yeni teşekküllerde istihdam olunacak memurlar için de bir müktesep hak addetmiştir.

Seyrisefainin ilgasile yeni teşekküllere devri için kısa bir zamanın geçmesi zarurî olduğundan kanunun meriyeti tarihini tesbit eden 16 nıncı madde de ilga ve teşkilâta ait hükümlerin kanunun neşrinden bir ay sonra meri olması esası kabul edilmiştir.

On yedinci madde — Usule ait olup aynen kabul edilmiştir.

Muvakkat madde — Tasfiyenin kimler tarafından ne kadar zamanda yapılacağına ve tasfiyenin neticelerine ait hükümleri ihtiva etmekte olup encümenimiz tarafından tanzim ve idare edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere lâyiha Yüksek Reisliğe takdim olunur.

İk. E. R.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Edirne	Ş. Karahisar	Afyon Karahisar	İstanbul	Eskişehir	Bursa
Şakir	İsmail	Akosmanoğlu İzzet	M. Yaşar	Emin	Dr. Rasim Ferit
Aza	Aza	Aza			
Mardin	Zonguldak	Bolu			
Ali Reza	Hasan	Şükrü			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 169
Esas No. 1/601

27 - V - 1933

Yüksek Reisliğe

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü ile iç hatlar, dış hatlar ve fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında olup Başvekâletin 3 - IV - 1933 tarih ve 6/903 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilerek İktisat encümenince iki lâyihaya ayrılmak suretile tadilen kabul edilen kanun lâyihaları ile mazbataları encümenimize tevdi edilmekle Maliye ve İktisat vekilleri Beyler hazır oldukları halde encümenimizce de tetkik ve müzakere edildi.

İktisat encümenince yapılan bu tefrik encümenimizce dahi tasvip olunmakla beraber bu iki lâyihadan İktisat vekâletinde deniz ve hava işleri müsteşarlığı teşkilâtına ait olan kanun lâyihasının bütçe ile alâkadar olması hasebile bu lâyihanın teşkilâtın karşılığı ile diğer masrafları hakkında Hükümetçe Yüksek Meclise takdim edilmekte olduğu bildirilen lâyiha ile birleştirilerek ayrıca müzakeresi daha muvafık görülmüş ve diğer teşkilât lâyihası üzerinde yapılan tadiller aşağıda arz olunmuştur:

1) Kanun lâyihasının başlığında İktisat encümenince yazılan (dış ve iç deniz yolları işletmeleri) isimleri iki müstakil şahsiyeti hükmiyenin muamelâtında bazı gûna iltibasa mahûl kalmamak üzere (dış deniz yolları işletmesi) yerine (deniz yolları işletmesi) ve (iç deniz yolları işletmesi) yerine de bu hatların imtiyaz mıntakası olan (Anadolu, Kadıköy, Adalar, Yalova ve Yeşilköyü işaret ve teslim etmek üzere bu mahallerin ilk harflerinden müteşekkil olmak üzere (A. K. A. Y.) (Ak. Ay işletmesi) denilmesi, encümenimizce daha münasip görülerek kanunun serlevhası (deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında kanun lâyihası) suretinde tadil edilmiş ve İktisat encümeninin tanzim ettiği kanun lâyihasının diğer maddelerindeki bu isimler le yukarıda gösterilen şekillerde değiştirilmiştir.

2) 13 üncü maddede mülhak bütçelerle idare olunan Devlet müesseselerinden 500 000 liraya kadar faiz ile alınacak paranın yeni idarelere mütedavil sermaye olarak verilmesi hakkında İktisat encümeninin kabul ettiği hükme göre alınacak para mahiyeti itibarile istikrazdır. Encümenimiz bu istikrazın esasını tasvip etmiş ise de istikraz edilen paranın doğrudan doğruya mukriz idarelerce sermayei mütedavile hesabına kaydı imkânı olmayacağına binaen bu maddede paranın uzun vade ile istikrazı hakkında Heyeti Vekileye salâhiyet verilmesi ve yeni idarelerce de bu mebalığın mütedavil sermaye gibi istimal edilmesi suretinde şekil verilmiş ve madde o suretle tadilen yazılmıştır.

3) 14 üncü maddenin esbabı mucibesine gelince; maddenin metninden dahi anlaşılacağı üzere Seyrisefain idaresinin şimdiye kadar teraküm etmiş borçları mühim rakamlar ifade etmektedir. Bunlardan bir kısmı evvelce kabul buyurulan kanunlarla Hazinesinin kefaletile aktedilmiş

istikraz ve açılmış hesabı carilerden bakiye kalan takriben 2 266 358 lira ile tenzilâtı fiata göre halen de tatbik edilmekte olan kömür mukavelesinden bakiye kalıp nakten tediyesi Devletin menfaati icabından görülen takriben 238 000 liralık borçların hazinece ödenmesi zarurî görülmüştür.

(B) fıkrasında Seyrisefain idaresine muhacir nakli dolayısıyla evvelce avans suretile imar ve iskân idaresince verilip henüz istirdat edilemeyen mebalîğden bakiye kalan 881 556 lira ile İzmir Liman şirketi hisse senetleri bedelinden Hazinesinin idare hesabına ödemiş olduğu 48 577 lira ve muhtelif vergi ve resimlerden tahakkuk edipte bakayada kalan takriben 95 135 liranın da bundan sonra imkânı tahsili görülemediğinden bizzarur kayitlerinin terkinini muvafık görülmüştür.

Mukataa bedelinden evkafa olan borcu ile yol bedelinden borcu olan 2 546 liranın da idarece mahallerine tediyesi tabii görülmüştür.

Bunlardan başka seyrisefain masraf bütçesinin itfa karşılığı olan % 1 lerden bu güne kadar Merkez bankası tediyeye edemediği tahminen 98 765 lira ile Yarış ve ıslah encümenine yardım olarak seyrisefain bütçesine mevzu tahsisattan bakiye kalan 10 000 liranın dahi bundan sonra verilmesi imkânları bulunamayacağından kayitlerinin terkinini suretile hesapların kapatılması daha hayırlı olacaktır.

(C) fıkrasında idarenin Devlet daireleri hesabına yaptığı hizmetlerden henüz muamelei mahsubiyesi icra edilemeyen ve muhacir nakline ait bulunan 25 000 liralık bir rakam görülmekte ise de gerek Cümhuriyet idaresi zamanına ve gerek sabık idareye ait seyrisefainin alacakları ne miktarda tebeyyün ederse terkinini kayıt edilmesi muvafık görülmüş ve idarenin havuzlar hesabı carisinde - ifadelerine atfen - 147 619 lira Yalova hesabı carisinde de 21 800 lira alacağı olduğu ve bu rakamların tasfiye hesap neticesinde katî miktarları anlaşılacağından her ne zuhur ederse bunların da kayitlerinin kapatılması muvafık görülmüştür.

(Ç) fıkrasında idarenin kendi memurlarile müstahdemlerine maaş ve ücretlerden 126 422 liradan ibaret bulunan borcunun en az miktarlardan başlanılmak şartile behemehal tediyesine devam etmesi ve yeni idareye devir muamelesi yapıldığı sırada bu hesaptan şayet bir miktar kaldığı takdirde bu kalacak miktarın da Hazinece % 5 faizli yedi senede ödenmesi meşrut tahviller verilmesi muvafık görülmüştür.

(D) fıkrası yukarıda arz ve izah edilen hesaplardan başka idarenin piyasaya tahminen 457 115 lira ve eski kömür hesaplarından 278 000 lira ayrıca borcu olduğu anlaşıldığından bunların da yine Hazinece maliyece % 5 faizli ve yedi senede ödenmesi meşrut tahvile raprı suretile seyrisefainin bu karışık ve intizamsız hesaplarına nihayet verilmiş oluyor.

4) Seyrisefain idaresinin halen mevcut memurları nizamnamesine tevfikan aidatı tekaüdiye vermekte olduklarından yeni idarelerin tekaüt kanunu çıkıncaya kadar kemafissabık memurlarından % 5 ve mürettebattan % 2 tekaüt aidatı kesilmesine devam edilmesi zarurî görülmüş olduğundan 15 inci maddenin (C) fıkrası nihayetine bu hüküm konulmak suretile mezkûr madde tadilen yazılmıştır.

5) Seyrisefain idaresinin tasfiye neticesinde kalacak mevcudat ve matlubatının Hazineye intikali dolayısıyla tayin edilecek tasfiye memurlarının İktisat ve Maliye vekâletleriyle müştereken kadrolarının tesbit ve memurlarının tayini keyfiyeti encümenimizce daha muvafık görülmüş ve tasfiye memurları ücretlerinin dahi seyrisefain idaresinin ilgası hasebile yeni teşekküller tarafından itasına zaruret hâsıl olmuş bulunduğundan muvakkat madde de tadilen bu esasa göre yazılmıştır. Yüksek Reisliğe arz olunur.

Reis	Reis V.						
Gümüştane	Konya	Edirne	Erzurum	İsparta	İstanbul	Kayseri	Kırklareli
H. Fehmi	K. Hüsnü	Faik	Asım	Mükerrrem	Sadettin	A. Hilmi	Şevket
Manisa	Niğde	Sivas	Yozgat				
M. Turгут	Faik	M. Remzi	S. Sırrı				

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü ile iç hatlar, dış hatlar ve fabrika ve havuzlar teşkilâtı kanun lâyihası

MADDE 1 — Halen İktisat vekâletine merbut olan veya gerek bu kanun ve gerek muhtelif kanunlarla idare ve murakabesi İktisat vekâletine havale olunan deniz, liman, sahil ve hava müessesat' ve teşkilâtının mercii olmak üzere İktisat vekâletine merbut bir deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü teşkil edilmiştir.

MADDE 2 — Umum müdürlüğe ait teşkilât kadrosu merbut cetvelde derece, adet ve maaş ve ücretleri gösterilen memur ve müstahdemlerden ibaret olup bunlardan memur olanlar maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut cetvelin İktisat vekâleti kısmına ilâve edilmiştir.

MADDE 3 — Seyrisefain idaresi tarafından idare edilmekte olan işlerden:

- 1 - İstanbul iç hatlarına ait seferler ve Yalovaya ait işler,
- 2 - Marmara, Akdeniz ve Karadeniz dış hatlarına ait olan seferler,
- 3 - Fabrika ve havuzlar.

Ayrı üç müdürlük halinde ve bu kanun hükümlerine göre idare olunur. İstanbul limanında kılavuzluk ve romorkörcülük ve diğer Türkiye sahillerinde kılavuzluk işleri Devlet inhisarına alınmıştır. Kılavuzluk ücretleri Devlet varidatının « sefineler rüsumu » faslına ilâve olunacaktır.

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Dış ve iç deniz yolları işletmelerile fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin sureti idaresi hakkındaki 4 nisan 1341 tarihli ve 597 numaralı kanun ilga edilmiştir. Şimdiye kadar Seyrisefain müdüriyeti umumiyesince idare edilmekte olan işlerden :

A - Marmara, Akdeniz ve Karadeniz dış hatları;

B - İstanbul ve civarı iç hatlarla Yalova;

C - Fabrika ve havuzlar.

İşleri ayrılarak bu işlerle ayrı ayrı meşgul olmak ve her biri hükmî şahsiyeti haiz bulunmak üzere (Dış denizyolları işletmesi) (İç denizyolları işletmesi) ve (Fabrika ve havuzlar) müdürlükleri teşkil olunmuş ve Seyrisefain idaresine mevdu bulunan İstanbul limanında kılavuzluk ve romorkörcülük ve diğer Türkiye sahillerinde kılavuzluk işleri de Devlet inhisarına alınmıştır.

MADDE 2 — Seyrisefain idaresinin malik olduğu imtiyaz ve haklarla gemi, mebani, depo, alât, levazım ve sair mevduatın ihtiyaca ve hizmet münasebetine göre yeni teşekkül edecek müdürlükler arasında taksimi İktisat vekâletince yapılır. Ancak Devlet reisine ait deniz vesaiti ile kılavuzluk ve romorkörcülüğe ait vasıtalar taksime tâbi olmayıp bunlar İktisat vekâletine devrolunur.

MADDE 3 — İkinci madde mucibince dış ve iç denizyolları işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine devredilecek menkul ve gayrimenkul mevcutların kıymetleri bu kanunun neşri tarihinden itibaren en çok altı ay zarfında İktisat vekâleti tarafından takdir edilir ve bu kıymetler her müdürlüğün iptidai sermayesini teşkil eder.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmeleri ile fabrika ve havuzlar teşkilâtı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin sureti idaresi hakkındaki 4 nisan 1341 tarih ve 597 numaralı kanun ile bu kanunun 3 üncü maddesini tadil eden 19 haziran 1927 tarih ve 1096 numaralı kanun ilga edilmiştir. Şimdiye kadar Seyrisefain müdüriyeti umumiyesince idare edilmekte olan işlerden:

A) Marmara, Akdeniz ve Karadeniz dış hatları,

B) İstanbul ve civarı iç hatlarla Yalova,

C) Fabrika ve havuzlar.

İşleri ayrılarak bu işlerle ayrı ayrı meşgul olmak ve her biri hükmi şahsiyeti haiz bulunmak üzere (Denizyolları işletmesi), (A. K. A. Y. işletmesi), (Fabrika ve havuzlar) müdürlükleri teşkil olunmuş ve Seyrisefain idaresine mevdu bulunan İstanbul limanında kılavuzluk ve romorkörcülük ve diğer Türkiye sahillerinde kılavuzluk işleri de Devlet inhisarına alınmıştır.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — İkinci madde mucibince denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine devredilecek menkul ve gayrimenkul mevcutların kıymetlerini bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren en çok altı ay zarfında İktisat vekâleti tarafından takdir ettirilir ve bu kıymetler her müdürlüğün iptidai sermayesini teşkil eder.

MADDE 4 — Elyevm Seyrisefainin malik olduğu imtiyaz ve haklarla gemi, mebani, alât, levazım ve sairenin yukarıki madde mucibince tefrik edilecek teşekküllere ihtiyaca göre tak-simine İktısat vekâleti memurdur.

MADDE 5 — İç hatlar ve dış hatlar müdür-lükleriyle fabrika ve havuzlar müdürlüğü hükmi şahsiyeti haizdirler. Muameleleri ticari mahi-yette olacaktır. Müdüriyetlerin sarfiyatı kab-lessarf ve badessarf Divanı muhasebat vize ve tetkikine ve usulü muhasebesi muhasebei umu-miye kanununa ve türlü alım ve satımları iha-lât ve mubayaat kanununa tâbi değildir.

MADDE 6 — İç hatlar ve dış hatlar ve fab-rika, havuzlar müdürlüklerinin bütçeleri ve büt-çeye müteallik muamelâtı saireleri ile senelik blânçoları müdüriyetlerce tanzim ve ticaret umum müdürü ile deniz ve hava işleri umum müdürü ve Maliye vekâleti tarafından izam olunacak bir murahas tarafından, evrakı müsbitelerin de görülerek tetkikinden sonra, tanzim olunacak bir raporla İktısat vekâletine tevdi olunur. Rapor ve bütçe İktısat vekâletin-ce tasvip edildikten sonra Bütçe encümeni ile İktısat encümenlerinden müteşekkil bir heyeti umumiye tarafından tetkik ve tasdik olunur.

MADDE 7 — Altıncı maddede mezkûr teşek-küllerin müdürleri İktısat vekâletinin inhası ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ve Reisiçümhu-run tasdikile tayin olunur.

Yeni teşekküller muamelâtının sureti tedviri ve teşkilâtın müdürden başka memurlarının su-reti tayini ve halen mevcut tekaüdiye vermiş seyrisefain memurlarının ve mütekaitlerinin hu-kukî vaziyetleri, İktısat vekâleti tarafından ha-zırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 4 — Dış ve iç denizyolları işlet-melerile fabrika ve havuzlar müdürlükleri ticar-i usullere göre idare olunurlar. Bu idarelerin sermayeleri ve bütün sarfiyat ve muameleleri usulü muhasebei umumiye, müzayedede, münaka-sa ve ihalât kanunlarına ve Divanı muhasebat vize ve murakabesine tâbi değildir.

İktısat vekâleti bu idarelerin muamelât ve hesabatını Hükûmet müfettişleri veya bu mak-satla tayin edeceği memurları marifetile her sene en az bir defa teftiş ettirir.

MADDE 5 — Dış ve iç denizyolları işlet-melerile fabrika ve havuzlar idaresi müdürleri İktısat vekâletinin inhası üzerine İcra Vekil-leri Heyeti kararı ve Reisiçümhurun tasdiki ile tayin olunurlar.

Bu müdürlüklere ait muamelâtın sureti ida-resi ve müdürlükler teşkilâtı ile müdürden başka memurlarının sureti tayini ve vazife ve salâhiyetleri bir nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname yapıncaya kadar bu fıkradaki hu-susat İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir talimatname ile idare ve bu müdürlüklere ait kadrolar İktısat vekâletince tanzim ve İcra Ve-killeri Heyetince tasdik olunur.

MADDE 6 — Dış ve iç deniz yolları işlet-melerile fabrika ve havuzlar müdürlükleri me-murları halk ile ve mensup oldukları idareler ile muamele ve münasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup haklarında memurin muhakematı hakkındaki kanun ile me-murin kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 7 — Dış ve iç deniz yolları işlet-melerile fabrika ve havuzlar idaresine ait mallar Devlet emvalindedir. Bunları çalanlar, ihti-lâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne su-retle olursa olsun sui istimal edenler Devlet malları hakkında ika olunan bu gibi cürümlere müterettip takibat ve cezalara tâbidirler.

MADDE 4 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlükleri ticarî usullere göre idare olunurlar. Bu idarelerin sermayeleri ve bütün sarfiyat ve muameleleri muhasebei umumiye, müzayede, münakasa ve ihâlât kanunlarına ve Divanı Muhasebatın vize ve murakabesine tâbi değildir.

İktisat vekâleti bu idarelerin muamelât ve hesabatını Hükûmet müfettişleri veya bu mak-satla tayin edeceği memurları marifetile her se-ne en az bir defa teftiş ettirir.

MADDE 5 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi müdür-lükleri İktisat vekâletinin inhası üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararı ve Reisicümhurun tasdi-kile tayin olunurlar.

Bu müdürlüklere ait muamelâtın sureti ida-resi ve müdürlükler teşkilâtı ile müdürden başka memurların sureti tayini ve vazife ve salâhi-yetleri bir nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname yapıncaya kadar bu fıkradaki hu-susat İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek bir talimatname ile idare ve bu müdürlüklere ait kadrolar İktisat vekâletince tanzim ve İcra Ve-killeri Heyetince tasdik olunur.

MADDE 6 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlükleri me-murları halk ile ve mensup oldukları idareler ile muamele ve münasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup haklarında memurun muhakematı hakkındaki kanun ile me-murin kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 7 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresine ait mallar Devlet malıdır. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suret-le olursa olsun suiistimal edenler Devlet malları hakkında ika olunan bu gibi cürümlere müteret-tip takibat ve cezalara tâbidirler.

İşbu nizamnamenin meriyetine kadar yukarıki hususat Heyeti Vekilece tasdik edilecek bir talimatname ile idare edilecektir.

MADDE 8 — Seyrisefain teşkilâtında halen mevcut olup seciye ve kabiliyet itibarile kendilerinden istifade edilmeyen memurlar bu kanunun meriyet tarihinden itibaren 6 ay zarfında aşağıdaki ahkâm dairesinde tasfiye olunurlar:

Tasfiye edilen memurlardan 20 sene ve daha fazla hizmeti olanlar halen mevcut Seyrisefain tekaüt nizamnamesi ahkâmına tevfiikan tekaüde sevk edilirler. Bu müddetten aşağı hizmeti olanlara her hizmet senesi için son maaşının maa zamaim ve tahsisat bir misli tazminat verilerek alâkaları katolunur.

MADDE 9 — Dış hatlar, iç hatlar ve fabrika, havuzlar idareleri memurları halk ile muamele ve münasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup haklarında memurin muhakemat kanunu hükümleri tatbik olunmaz.

MADDE 10 — Altıncı maddede mezkûr müesseselere ait bilcümle mallar Devlet emvalindedir. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun sui istimal edenler Devlet malları hakkında ika olunan bu gibi cürümlere mürettep takibat ve cezalara tâbidirler.

MADDE 8 — Dış ve iç deniz yolları işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi senelik blâncolarını her takvim senesinin sonundan itibaren iki ay zarfında ihzara mecburdurlar. Bu blâncolar İktisat vekâleti Deniz ve hava işleri müteşarı ile ticaret umum müdüründen ve Maliye vekâletince tayin olunacak bir zatten müteşakil heyet marifetile bütün hesap ve muameleler tetkik edilmek suretile blâncoların kendilerine tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında tetkik ve bir raporla İktisat vekâletine tevdi olunur.

İktisat vekâleti de bu blâncolar ile murakıp raporlarını kendi mütaleasını da ilâve ederek tetkik ve tasdik olunmak üzere bir ay zarfında Büyük Millet Meclisi Bütçe ve İktisat encümenlerinden mürekkep umumî heyete tevdi eyler. Umumî heyetin tasdik kararları alâkadar memurların ibrası hükmündedir.

MADDE 9 — Dış ve iç denizyolları işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresinin bütçeleri müdüriyetlerince ihzar ve takvim senesi bidayetinden en az iki ay evvel İktisat vekâletine tevdi olunur. İktisat vekâleti bu bütçeleri sekizinci maddede yazılı heyetçe tetkik edildikten sonra bir ay zarfında umumî heyetin tetkik ve tasdikına arzeder.

Munzam ve fevkalâde tahsisat talepleri gibi senesi zarfında zuhur edecek mesailin tetkik ve halli de müddet kayıtları mevzubahis olmaksızın yukarıki fıkra mucibince umumî heyete aittir.

Yeni teşkil olunacak müdürlüklerin ilk bütçeleri İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

MADDE 10 — Dış ve iç denizyolları işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi nezdinde ücretleri bu idarelerce verilmek üzere daimî birer murakıp bulundurulur. Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tayin ve ücretleri tesbit edilecek olan bu murakipler idareler muamelâtını İktisat vekâleti namına teftiş ve murakabe ile mükellef olup vazifeleri kezaik Maliye ve İktisat vekâletlerince tanzim edilecek bir talimatname ile tayin olunur.

MADDE 8 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi senelik blâncolarını her takvim senesinin sonundan itibaren iki ay zarfında ihzara mecburdurlar. Bu blâncolar İktisat vekâleti deniz ve hava işleri müsteşarı ile Ticaret umum müdüründen ve Maliye vekâletince tayin olunacak bir zatten müteşekkil heyet marifetile bütün hesap ve muamelelere bakılmak suretile tetkik edilir. Bu heyet blâncoları kendilerine tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında tetkik ve bir raporla İktisat vekâletine tevdi eder. İktisat vekâleti de bu blâncolar ile raporları kendi mütaleasını da ilâve ederek tetkik ve tasdik olunmak üzere bir ay zarfında Büyük Millet Meclisi bütçe ve İktisat encümenlerinden mürekkep umumî heyete tevdi eyler. Umumî heyetin tasdik kararları alâkadar memurların ibrası hükmündedir.

MADDE 9 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresinin bütçeleri müdürlüklerince ihzar ve takvim senesei başından en az iki ay evvel İktisat vekâletine tevdi olunur. İktisat vekâleti bu bütçeleri 8 inci maddede yazılı heyete tetkik ettirdikten sonra bir ay zarfında umumî heyetin tetkik ve tasdikına arzeder.

Unzam ve fevkalâde tahsisat talepleri gibi senesi zarfında zuhur edecek mesailin tetkik ve halli de müddet kayıtları mevzu bahis olmaksızın yukarıki fıkra mucibince Umumî heyete aittir.

Yeni teşkil olunacak müdürlüklerin ilk bütçeleri İktisat vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

MADDE 10 — Deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresi nezdinde ücretleri bu idarelerce verilmek üzere daimî birer murakip bulundurulur. Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tayin ve ücretleri tesbit edilecek olan bu murakipler idareler muamelâtını İktisat vekâleti namına teftiş ve murakabe ile mükellef olup vazifeleri kezaik Maliye ve İktisat vekâletlerince tanzim edilecek bir talimatname ile tayin olunur.

MADDE 11 — Seyrisefainin halen mevcut borçlarile işbu kanunun meriyete gireceği tarihe kadar tahakkuk edecek olan borçları 1937 senei maliyesi nihayetine kadar Maliye vekâleti bütçesine her sene müsavi miktarlarda konacak tahsisat ile itfa edilecektir. Ancak Devlete ait borçlar en sonra ödenecek ve eşhasa ve müessesata ait borçlar vecibe ve ehemmiyetlerine göre sıraya konacaktır.

Altıncı maddede yazılı müdürlüklerin her sene tahakkuk edecek safi temettülerinden işbu müesseselerin inkişafına lâzım olan miktar heyeti umumiyeye ayrıldıktan sonra mütebaki temettüü safi Maliye vekâletine tediye olunur.

MADDE 12 — İç hatlar, dış hatlar, fabrika, havuzlar müdürlüklerine verilmesi lâzımgelen mütedavil sermayeyi mülhak bütçeli idarelerin tasarruf akçalarından itaya ve faizini tayine İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir. Her üç müdürlüğe verilecek avans miktarının mecmuu 500 000 lirayı geçmeyecektir.

MADDE 13 — Dış ve iç hatlarla fabrika ve havuzlar ve kılavuzluk muamelâtının sureti tedvir ve tanzimi İktisat vekâletince tayin olunur. Dış ve iç hatlarla fabrika ve havuzlar müdürlüklerinin mubayaatını icabında bir elden icraya İktisat vekâleti salâhiyetlidir.

MADDE 14 — Bu kanunla teşkil edilmiş olan hükmi şahsiyetleri taahhüt altına alınacak ve ilzam edecek muamele ve vesikalarda ve sarfiyat evrakında İktisat vekâletinin salâhiyet verdiği iki imzanın bulunması şarttır. Bir defada yirmi beş bin lirayı geçen mubayaat ve taahhüdât için İktisat vekâletinin müsaadesi alınmak icap eder.

Bu kanunla teşkil edilmiş olan hükmi şahsiyetlere ait bütün muamele ve hesaplar senede en az bir defa İktisat vekâletince Hükûmet müfettişleri veya bu maksatla tayin edilecek memurlar marifetile teftiş ettirilir.

MADDE 11 — Kılavuzluk ve romorkörcülük inhisarı ile Devlet reisine ait deniz vasıtaları her sene İktisat vekâleti bütçesinde açılacak bir faslı mahsusla mevzu tahsisat ile idare ve kılavuzluk ve romorkörcülük hizmetine mukabil İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek tarifeye göre ücret istifa olunur. Bu ücretler 15 nisan 1338 tarihli ve 216 numaralı kanun mucibince merakibi bahriyeden alınacak rüsum muamelesine tâbidir. Hükûmet kılavuzluk ve romorkörcülük inhisarının işletilmesini ve Devlet reisine ait deniz vasıtalarının idaresini bir arada veya ayrı ayrı olarak kadroları İcra Vekilleri Heyetinden musaddak müdürlüklerle idare edebileceği gibi bütçede mevzu tahsisatını toptan vermek suretile bunları veya bunlardan birini dış veya iç deniz yolları işletmelerinden birine devretmeğe de salâhiyettardır.

MADDE 12 — Dış ve iç deniz yolları işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresinin her sene blâncolarına nazaran tahakkuk edecek safi kârlardan idarelerin inkişafına lâzım olan miktarlar umumî heyet tarafından ayrıldıktan sonra geri kalacak miktarlar Hazineye tediye olunur.

MADDE 13 — Dış ve iç deniz yolları işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine mülhak bütçe ile idare olunan Devlet müesseselerinin ihtiyat ve tasarruf akçelerinden en çok ceman 500 000 liraya kadar mütedavil sermaye itasına ve bunun faiz ve sair şeraitini tayine İcra Vekilleri Heyeti salâhiyettardır.

MADDE 14 — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin halen mütehakkak borçlarile bu kanunun meriyeti tarihine kadar tahakkuk edecek borçları 1938 malî senesi nihayetine kadar Maliye vekâleti bütçesine her sene müsavi miktarda konacak tahsisat ile ödenir. Bu borçlardan Devlete ait olanlar en sona kalmak üzere eşhas ve müessesata ait olanlar vecibe ve ehemmiyetleri sırasile tercihan tesviye olunur.

Alacaklı olan eşhas ve müesseselerden isteyenlere Maliye vekili alacaklarını 1932 malî senesi muvazenei umumiyeye kanununun 11 inci maddesi mucibince millî borçlar için çıkarmağa mezun olduğu tahvillerle taksit kayıtlarına tâbi olmaksızın tamamen ödemeğe salâhiyettardır.

MADDE 11 — Kılavuzluk ve romorkörcülük ile Devlet Reisine ait deniz vasıtaları her sene İktisat vekâleti bütçesinde açılacak bir faslı mahsusa mevzu tahsisat ile idare ve kılavuzluk ve romorkörcülük hizmetine mukabil İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek tarifeye göre ücret alınır. Bu ücretler 15 nisan 1338 tarih ve 216 numaralı kanun mucibince merakibi bahriyeden alınacak rüsum muamelesine tâbidir. Hükümet kılavuzluk ve romorkörcülük inhisarının işletilmesini ve Devlet Reisine ait deniz vasıtalarının idaresini bir arada veya ayrı ayrı olarak kadroları İcra Vekilleri Heyetinden musadık müdürlüklerle idare edebileceği gibi bütçede mevzu tahsisatını toptan vermek suretile bunları veya bunlardan birini denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerinden birine devretmeğe de salâhiyettardır.

MADDE 12 — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar idaresinin her sene bilânçolarına nazaran tahakkku edecek safi kârlarından idarelerin inkişafına lâzım olan miktarlar umumî heyet tarafından ayrıldıktan sonra geri kalacak miktarlar Hazineye tediye olunur.

MADDE 13 — Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine, mülhak bütçe ile idare olunan Devlet müesseselerinin ihtiyat ve tasarruf akçelerinden en çok ceman 500 000 liraya kadar uzun vadeli bir istikraz yapılmasına ve şeraitinin tesbitine İcra Vekilleri Heyeti mezundur. Bu alınacak para yeni idarelerce mütedavil sermaye yerinde istimal edilir.

MADDE 14 — Seyrisefain idaresinin 1932 malî senesi nihayetine kadar tebeyyün eden borçları aşağıda yazıldığı üzere tasfiye ve tediye olunur:

A) Hususî kanunlarına ve İcra Vekilleri Heyeti kararlarına göre Maliye vekâletinin kefaletile idarenin akteylemiş olduğu istikraz ve açtırdığı hesabı cariler ile halen tatbik edilmekte olan kömür mukavelesinden kalan borçları Hazineye devredilmiştir. Maliye vekâleti işbu borçları, tesbit olunacak miktarına göre alâkadarlarla da anlaşarak gelecek seneler bütçelerine konacak tahsisatla ödeyecektir.

B) İdarenin 1932 malî senesi nihayetine kadar muvazenei umumiyeye dahil daireler hesa-

MADDE 15 — Devlet reisine ait deniz vesaiti Deniz ve hava umum müdürlüğü tarafından idare olunacak ve bu işe muktazi masraflar İktisat vekâleti bütçesinde açılacak bir fasıldan sarfolunacaktır.

MADDE 15 — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesi kadrosunda halen mevcut memurlarla bu müdüriyeti umumiye bütçesinden maaş almakta olan mütekait, yetim ve dullar hakkında aşağıda yazılı hükümlere göre muamele yapılır :

A) Mütekait, yetim ve dullara verilmekte olan paranın üç senelik tutarı Hazinece beş sene zarfında müsavi taksitlerle dış ve iç deniz yolları işletmelerile Fabrika ve havuzlar müdürlüklerine verilir. Hazineden verilecek paranın ve mütekait, yetim ve dulların bu müdürlükler arasında ayrılması Maliye ve İktisat vekâletlerince yapılır. 1933 senesi taksiti Düyunu umumiye bütçesinin tertibine mevzu tahsisattan tesviye olunur. Dış ve iç deniz yolları işletmelerile fabrika ve havuzlarmüdürlükleri kendilerine ayrılacak mütekait, yetim ve dullara almakta oldukları maaşın tutarını % 10 ilâvesile bütçelerinden verirler.

B) Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinden

bına nakliyat vergisi, kıymetli evrak bedeli, harp vergisi, gümrük resmi, muamele vergisi ve rüsumu bahriyeden ve kefalet dolayısıyla Hazinece ödenmiş ve ödenecek paralar ile tahakkuk etmiş Hazine matlubatı, muhacir nakli için evvelce verilen avanstan bakiye kalan ve İzmir Liman şirketi hisse senetleri hesabından tebeyyün eden Hazine alacakları ile idare bütçelerine mevzu olup tediye edilmeyen ıslah ve yarış encümenine muavenet bakiyesi ve evrakı nakdiye için verilmiş Hazine bonolarının itfa karşılığı olan paraların kayıtları mütekabilen terkin edilmiştir.

C) Nakliyat ücretle sair hizmetlerden dolayı umumî bütçeye dahil daireler ile havuzlar ve Yalova idarelerinin idareye olan bütüm borçlarının kayıtları karşılıklı olarak kapatılmıştır.

Ç) İdare, memurlarile müstahdemlerine maaş ve ücretlerden kalan borçlarını tediye devam edecektir. Ancak bu borçlardan 1 temmuz 1933 tarihinde bakiye kaldığı takdirde kalacak miktar (D) fıkrası mu'ibince Hazinece ödenecektir.

D) İdarenin yukarıki fıkralarda yazılı hesaplardan başka olan borçları 1932 mali senesi muvazenei umumiye kanununun 11 inci maddesi hükmüne tevfikân Hazinece tahvil verilmek suretile ödenir.

MADDE 15 — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesi kadrosunda halen mevcut memurlarla bu müdüriyeti umumiye bütçesinden maaş almakta olan mütekait, yetim ve dullar hakkında aşağıda yazılı hükümlere göre muamele yapılır :

A) Mütekait, yetim ve dullara verilmekte olan paranın üç senelik tutarı Hazinece beş sene zarfında müsavi taksitlerle deniz yolları ve A. K. A. Y. işletmeleri ile fabrika ve havuzlar müdürlüklerine verilir. Hazineden verilecek paranın ve mütekait, yetim ve dulların bu müdürlükler arasında ayrılması Maliye ve İktisat vekâletlerince yapılır. 1933 senesi taksiti Düyunu umumiye bütçesinin 198 inci faslına mevzu tahsisattan tesviye olunur. Bu müdürlükler kendilerine ayrılacak mütekait, yetim ve dullara almakta oldukları maaşın tutarını yüzde on ilâvesile bütçelerinden verirler.

B) Bu fıkra aynen kabul edilmiştir.

yeni teşkilât dolayısıyla açıkta kalacak memurlar hakkında aşağıdaki hükümler tatbik olunur:

1 - 25 sene ve daha fazla hizmeti olanlar Seyrisefain tekaüt nizamnamesine göre tekaüt edilerek kendilerine müstahak oldukları tekaüt maaşı tutarı % 40 zammile tahsis olunur. Hizmet müddeti yirmi seneden (yirmi dahil) yirmi beş seneye kadar olanlara yapılacak zam % 20 den ibarettir. Bu memurlara nizamname mucibince tahakkuk ettirilecek tekaüt maaşı tutarının üç seneliği yukarıki A fıkrasındaki şartlar dairesinde Hazinece beş sene zarfında müsavi taksitlerle yeni müdürlüklere verileceği gibi bu suretle tekaüt edileceklerin müdürlüklere ayrılması ve Hazinece verilecek paranın tediye cihetile müdürlüklere taksimi de kezalik A fıkrasındaki esaslara tevfiқан yapılır.

2 - Yirmi seneden az hizmeti olanlara her hizmet senesi için fevkalâde ve maktu tahsisatlarla birlikte son maaşlarının bir aylığı nisbetinde tazminat verilir. Bu tazminatın tutarı Seyrisefain müdüriyeti umumiyesince alâkadar memurlara tesviye olunur.

C - Seyrisefain müdüriyeti umumiyesi memurlarından yeni müdürlükler teşkilâtında istihdam olunacaklar hakkında yukarıki B fıkrasında açıkta kalacak memurlar için kabul edilen hükümler aynen cari olmakla beraber bunlar ancak yeni müdürlüklerdeki vazifelerinden ayrıldıkları zaman tekaüt maaşı veya tazminat haklarından istifade edebilirler. Maamafih bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında yeni müdürlükler memurları hakkında yapılacak tekaüt kanununda Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinden naklen yeni müdürlüklerde istihdam olunacakların müktesep hakları mahfuz tutulur.

MADDE 16 — Altıncı maddede yazılı müdürlükler nezdinde İktisat vekâletile Maliye vekâleti tarafından müşterek birer murakıp tayin olunur. Bunlar müdürlük muamelâtını İktisat vekâleti namına teftiş ve murakabe ederler. Bu zevatın vazifeleri İktisat ve Maliye vekâletlerince hazırlanacak bir talimatname ile tayin olunur. Bu murakıpların aidatı İktisat ve Maliye vekâletlerince tayin ve müdürlüklerce murakıplara tesviye olunur.

C) Seyrisefain müdüriyeti umumiyesi memurlarından yeni müdürlükler teşkilâtında istihdam olunacaklar hakkında yukarıki (B) fıkrasında açıkta kalacak memurlar için kabul edilen hükümler aynen cari olmakla beraber bunlar ancak yeni müdürlüklerdeki vazifelerinden ayrıldıkları zaman tekaüt maaşı veya tazminat haklarından istifade edebilirler. Maamafih bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında yeni müdürlükler memurları hakkında yapılacak tekaüt kanununda Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinden naklen yeni müdürlüklerde istihdam olunacakların müktesep hakları mahfuz tutulur.

Yeni idarelerin tekaüt kanunu çıkıncaya kadar memurlardan yüzde beş ve mürettebattan yüzde iki tekaüt aidatı kesilir.

MADDE 17 — Bu kanun hükümlerine uymayan ahkâm ile 597 numaralı kanun mülgadır.

MADDE 18 — Halen İktisat vekâleti Ticaret umum müdürlüğünde mevcut bir müdürlükle bir mümeyyizlik lâğvedilmiştir.

MADDE 19 — İşbu kanun 1 haziran 1933 tarihinden itibaren meri olacaktır.

MADDE 20 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

MADDE 16 — İlga ve teşkilâta ait hükümlerinin meriyeti bir ay sonra başlamak üzere bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

MADDE 17 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Muvakkat madde — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin eski muamelelerini tasfiye için dış deniz yolları işletme müdürünün mesuliyeti altında çalışacak ve kadrosu Maliye ve İktisat vekâletlerince tesbit ve buna göre İktisat vekâletince memurları tayin edilecek bir tasfiye heyeti bulundurulur. Bu heyet bir sene zarfında tasfiye muamelesini iknâle mecbur olup senelik tahsisatı Seyrisefain müdüriyeti umumiyesince Dış denizyolları işletme müdürlüğüne verilecek mebalîğden mezkûr işletme müdürlüğünce tasfiye olunur. Tasfiye neticesinde tahakkuk eden ve tahsil olunan alacaklar Hazineye aittir.

Dış ve iç denizyolları ile fabrika ve havuzlar müdürlüklerinin işe başladıkları tarihten evvel Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin tahakkuk eden bütün hasılât ve masrafları mülga Seyrisefain idaresi hesabına olmak üzere tasfiye komisyonunca intağ olunur.

30 - III - 1933

Bş. V. Ad. V. M. M. V. Da. V.
İsmet Yusuf Kemal Zekâi

Ha. V. Mal. V. Mf. V.
Dr. T. Rüştü M. Abdülhalik Dr. Reşit Galip

Na. V. İk. V. S. İ. M. V.
Hilmi M. Celâl Dr. Refik

G. İ. V. Zr. V.
Ali Rana Muhtlis

MADDE 16 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17 — Aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin eski muamelelerini tasfiye için denizyolları işletme müdürünün mesuliyeti altında çalışacak bir tasfiye heyeti teşkil ve bu heyetin kadrosu ile memurları Maliye ve İktisat vekâletlerince müştereken tesbit ve tayin olunur.

Bu heyet bir sene zarfında tasfiye muamelesini ikmale mecbur olup senelik tahsisatı İktisat vekâletince tayin edilecek nisbetler dairesinde yeni teşekküllerden verilir. Tasfiye neticesinde tahakkuk eden ve tahsil olunan alacaklar Hazineye aittir. Denizyolları ve A. K. A. Y. işletmelerile fabrika ve havuzlar müdürlüklerinin işe başladıkları tarihten evvel Seyrisefain müdüriyeti umumiyesinin tahakkuk etmiş bütün hasılat ve masrafları mülga Seyrisefain idaresi hesabına olmak üzere tasfiye komisyonunca in-
taç olunur.

[Hükûmetin teklifine bağlı cetvel]

Deniz ve hava ticareti umum müdürlüğü kadrosu

Derece	Memuriyetin nevi	Adet	Maaş	Ücret
	Müdürü umumî	1		600
2	Müdür	2	55	
10	Kalem şefi	3	35	
12	Tetkik memuru	2	25	
14	Kâtip	2	20	
	Fen şubesi şefi	1		300
	» » azası	2		250
	Deniz müşaviri	1		250
	Balıkçılık ve süngercilik müşaviri	1		250
	Hava müşaviri	1		250
	Daktilo	3		60
	Hademe	3		30

